

ETKİNLİK 1: Yüzey Anlam

Aşağıdaki metinden çıkarılabilecek yüzey anlam numaralandırılmış cümlelerin hangisinde geçmektedir? İşaretleyiniz.

(I) İnsan tabiatı itibari ile sosyal bir varlıktır ve bunun gereği olarak yalnız yaşamak yerine başka insanlarla bir arada yaşama ihtiyacı duymuştur ancak birlikte yaşamın başlaması ile toplumsal kurallar oluşmuş ve bireysel haklar ortaya çıkmıştır. (II) Toplu yaşamın sağlıklı bir şekilde devam edebilmesi, kişilerin birbirlerine karşı bireysel hak bilincinin oluşmasına ve her bir bireyin toplumdaki diğer bireye ait alana özen göstermesine bağlıdır. (III) Başkalarının alanına ve haklarına, kişiliğine gösterilen özenin temelini saygı kavramı oluşturmaktadır. (IV) Bu sebeple saygı kavramı; toplumsal yaşama kültürünün, huzurun ve sağlıklı iletişimin temelini oluşturmaktadır.

(I) Günümüzde adlarını daha seyrek duyduğumuz bazı meslekler var. (II) Bu mesleklerin çoğunun geçmişi eski zamanlara dayanıyor. Koşumculuk, bakırcılık, kalaycılık, nalbantlık, yorgancılık, macunculuk gibi. (III) Hem teknolojideki gelişmeler hem de insanların gereksinimlerinin ve yaşam biçimlerinin değişmesi nedeniyle bu mesleklerden bazıları yok olmaya başlamış. (IV) Eskiden plastik, alüminyum ve çelik gibi malzemeler yokmuş bu nedenle tabaklar, tencereler hep bakırdan yapılmış. (V) Aslında zehirli bir madde olan bakırın mutfak eşyası olarak kullanılabilmesi için kalayla kaplanması yani kalaylanması gerekmiş. (VI) Bakır biçimlendirmeye ilgili işleri bakırcılar, kalaylama işlerini de kalaycılar yaparmış. (VII) Zaman içinde plastik, alüminyum ve çelik kaplar kullanılmaya başlanınca "bakırcılık" ve "kalaycılık" işleri azalmış.

ETKİNLİK 2: Derin Anlam

Aşağıdaki metinlerden çıkarılabilecek derin anlamı işaretleyiniz.

A.

Arkeolojik araştırmalar sırasında yapılan kazılarda bulunan çanak çömlek ve benzeri araç gereçler, insanların çok eski çağlarda da yemek pişirdiklerini gösteriyor. Zaman içinde yiyecekleri bir sopaya geçirip ateşte pişirmeyi keşfetmişler. Ardından toprağa açtıkları çukurlara koydukları kızgın taşların ve kor ateşinin üzerinde yemek pişirmeye başlamışlar. Bu fırınlar, bugün tandir olarak bildiğimiz fırınlara benzer. Daha sonra tümsek şeklinde toprak fırınlar yapmaya başlamışlar. Bu fırınlarda biri dumanın dışarı çıkmasını, öteki de havanın içeri girmesini sağlayan iki delik bulunuyormuş. Yiyecekleri de fırının ön kısmındaki açıklıktan içeri koyuyorlarmış. Sonra ilk tencereler diyebileceğimiz toprak kapları yapmışlar ve yemeklerini bunların içinde pişirmeye başlamışlar.

İnsanlar, çok eski çağlardan beri yemek pişirmek için birçok yöntem geliştirmiştir.

İnsanların ateşi kontrol etmesiyle insanın yemek pişirme serüveni başlamıştır.

İnsanlar, birçok denemeden sonra tencere denebilecek kaplar yapmıştır.

B.

Ağaçların belli dönemlerde budandığını görmüşsünüzdür. Meyve ağaçlarının ve güzelleştirme amaçlı ağaçların budanma nedenleri biraz farklıdır. Meyve ağaçları, daha erken ve daha fazla meyve üretmelerini sağlamak amacıyla budanır. Güzelleştirme amaçlı ağaçlara daha sağlıklı, uzun ömürlü olmaları ve olası kazaları önlemek için budanır. Sağlam olmayan hastalıklı dal ya da ağaçlar devrilebilir, insanlara ve çevreye zarar verebilir. Budama, bu tür kazaları önlemeye de yarar. Budamaya ekim ayından itibaren başlanabilir. Ancak daha çok ocak, şubat ve mart ayları tercih edilir. Kış mevsiminde ağaçların besinlerinin çoğu kök ve ana gövdede depolanır. Bu nedenle kış mevsiminde budama yapılması ağaçlara zarar vermez.

Hastalıklı ağaçların çevreye zarar vermemesi için budanması gerekir.

Ağaçları doğru zamanda, doğru biçimde budadığımızda daha sağlıklı ve verimli olurlar.

Kış ayları dışında yapılan budamalar ağaçlara zarar verir.

ETKİNLİK 3: Metin Yorumlama

1.

Bugünün dünyasında yavaşlayabilmek istiyorsak akıllı telefonlarımızı kapatabildiğimiz, ekranları fişten çektiğimiz, yoğunlaştığımız bir uğraşta saatlerin nasıl geçtiğini fark etmediğimiz “zaman kovuklarımız” olmalı. Ancak o kovukların içinde ve çılgın kalabalıktan uzakta ruhumuzun ve kâinatın seslerini dinleyebiliriz. Gök bize bağırır, rüzgâr ve dağ bağırır. Onları duymak için biraz sessizleşip kalbe dönmeliyiz. Kalp kendisine usulca söylenen her güzel sözü duyar çünkü sakin olan güzeldir.

Böyle düşünen birinin aşağıdaki davranışlardan hangisini yapması beklenir? İşaretleyiniz.

Teknolojinin imkânlarını kullanarak hayatını kolaylaştırmaya çalışır.

Günün karmaşası bittiğinde tek başına yapmaktan keyif aldığı hobileriyle ilgilenir.

Dostlarıyla geçirdiği zamanı, en verimli zaman olarak değerlendirir.

2.

İnsan; kitap okurken bu dünyada yalnız olmadığını, yaşadığı olayların sadece kendi başına gelmediğini anlar. Tüm insanların yaşamında zorlu yaşam olayları, korkuları, sorunları olduğunu fark eder. Bu tür yaşantıların insanlara özgü olduğunu fark etmek, bu yaşantılara tanıklık etmek; kişiyi yalnızlık duygusundan çıkarıp kişiye güç ve umut verir. Bu değerlendirmeyi yapmam bir dostumun sayesinde oldu. Zor zamanlar geçirdiğim bir süreçte ne yapacağımı bilemez bir hâldeydim. Yakın zamanda okuduğu bir kitabı bana önerince hemen gidip aldım. Okudukça insanların sorunlarını çözmek için neler yaptığını gördüm. İnsanlar da benim gibiydi. Çözumsuz görünen bir sorun yaşadıklarında karamsarlığa kapılıyorlardı ama onlar benim gibi sorunu yok saymaya çalışmak yerine harekete geçiyor ve savaşıyorlardı. İşte o gün kitaplar benim yeni umut kaynağım oldu ve harekete geçmemi sağladı. Ben de başkalarına umut kaynağı olmak için deneyimlerimi yazmaya başladım. Böylelikle yazarlık serüvenim başlamış oldu.

Bu metinle ilgili aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılabilir? İşaretleyiniz.

Eserinde kendi hayatından kareler yansıtmıştır.

Eserini yazma amacı okuyucuya elinden düşüremeyeceği bir kitap sunmaktır.

Kitabını yazarken önem verdiği nokta iyi bir üslup kullanmaktır.

3.

Bir arkadaşına umuttan bahsettim geçenlerde. “Mucizevi yaşam kaynağımız olmasaydı umut, ne yapardı kul Mahmut?” gibi bir şeyler dedim. O da bana “Umut işkenceyi uzatır, sen bunları unut.” dedi. Sonra düşündüm de umuttur yarına merdivenimiz bizim. Kim demişse iyi dememiş “Umut işkenceyi uzatır.” diye. Ağrı kesicimizdir oysa yanı başımızda duran. Umutsuz rüya bile göremez insan, bu yokluktur. Elbette kaygılarımız, tasalarımız olacak. Yolun sonu umuda çıkmalıdır demek istediğim. Seni bilmem de dostum yani ben kışın sonunu bahar olarak beklemek isterim.

Böyle düşünen birinin aşağıdaki davranışlardan hangisini yapması beklenmez? İşaretleyiniz.

Zor bir durumla karşılaştığında çözüm bulmaya çalışır.

Gelecek günler için tasalanmak yerine yarına umutla bakar.

Bir olay yaşadığı zaman en kötü senaryoyu düşünüp ona göre karar alır.

4.

Bize mekânları da şehirleri de sevdiren, oranın insanlarına duyduğumuz bağlılıktır. Sevdiğimiz insanlar çekip gitsin yaşadığımız yerlerden yabancı bir gezgin gibi kalırız ortalıkta. Bin yerinden bağlı bulunduğumuz sokaklar, semtler ve şehir; merhaba demez olur yüzümüze. Doğrusu bu ya, bugünün şehirli; sokağa çıktığında selam verip ayaküstü eğleşecek, hâl hatır sorup yârenlik edecek tanıdık bulmakta pek şanslı değildir. Hep göçebe ve hep bir şehrin yabancısı olarak yaşamak, ne aşinalar ne de kalıcı dostlar kazandırır onlara. Şehirliğin çoğu, birer mutsuz yabancısıdır.

Bu metinle ilgili aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılamaz? İşaretleyiniz.

Kişinin bir yere bağlanmasındaki en büyük unsur aynı havayı soluduğu insanlardır.

Nerede yaşadığımızdan çok, kimlerle yaşadığımız önemlidir.

İnsanların uzun yıllar aynı çevrede yaşamaları, yeniliklere açık olmamasının en büyük sebebidir.